

Nummer 82

Verzameld door Wim Smeets

In deze rubriek vindt u samenvattingen van artikelen met in de kop een vogelnaam of een vogelaanduiding. Deze artikelen verschenen in de maanden oktober, november en december 2014 in Nederlandse dag-, week- en huis-aan-huisbladen en een Belgische krant.

Mestinjecties kosten weidevogels de kop

De Telegraaf, 2 oktober 2014

Het gaat niet goed met de weidevogels in ons land. Dat staat in het Living Planet Report van het Wereld Natuur Fonds van 1 oktober 2014. Als belangrijkste oorzaak wordt aangegeven het injecteren van mest in de bodem om de vermeende schade van ammoniak te reduceren. Hierdoor gaat het bodemleven kapot en als een weidevogel geen voedsel aantreft, maakt deze geen nest op die plek.

Gifgroene 'lawaaipapegaaien'.
Foto: Wim Smeets.

Sinds 1993 dringen agrariërs er bij het ministerie tevergeefs op aan hier onderzoek naar te doen.

Spreeuw weer op het menu

De Telegraaf, 10 oktober 2014

Muskusratten en Spreeuwen staan weer op de menukaart van restaurant De Pronckheer in Cothen. Na een maandenlange discussie of de beschermde dieren wel of niet mogen worden geserveerd, heeft de provincie Utrecht officieel groen licht gegeven. Het betreft hier dieren die eerder zijn afgeschoten of gedood omdat ze schade veroorzaakten. De Spreeuwen werden afgeschoten door een kersenteler die hiervoor vergunning had. De Muskusratten veroorzaken natuurschade en worden daarom gevangen en gedood. Over hetzelfde onderwerp een artikel in Trouw van 21 oktober 2014.

Gifgroene lawaaipapegaaien

Trouw, 18 oktober 2014

In 1962 zijn er een tiental Halsbandparkieten *Psittacula krameri* ontsnapt uit de volière van de Floriade in Amsterdam en sindsdien worden ze langzaam een onderdeel van de Nederlandse fauna. Ze broeden liefst in hollen in oude bomen en verdrijven daardoor spechten die er eerst in woonden. Van oorsprong komen de Halsbandparkieten voor in India en delen van Afrika. In het begin kwamen hier deze vogels alleen in de steden voor, waar ze worden bijgevoerd met pinda's en zaadbollen, waardoor ze ook in strenge winters kunnen overleven. Sinds kort zoeken ze hun heil ook buiten de stadsmuren en eten in het voorjaar bladknoppen en daarna bloesemknoppen, bloesems en vruchten. De vaderlandse fruitbranche is er niet blij mee.

'Vinex-broedwand' voor Oeverzwaluwen Crailoo

De Gooi- en Eemlander, 11 oktober 2014

In het natuurgebied Zanderij Crailoo tussen Hilversum en Bussum dat beheerd wordt door het Goois Natuur Reservaat, is een nieuw onderkomen gebouwd voor Oeverzwaluwen. Het is een broedwand van 19 m lengte, de wand is twee meter hoog en gebouwd van beton. Daarin zijn ruim honderd voorgeboorde

gaten aangebracht. Deze wand vervangt een oude wand van zand en leem die de afgelopen jaren steeds verder is ingestort. Daardoor werd hij ook niet meer gebruikt,

Over hetzelfde onderwerp een bijna gelijklopend artikel in Zicht Op van oktober 2014.

Franse sterrenkoks willen Ortolaan weer op het menu

De Morgen (België), 16 oktober 2014

Het eten van de piepkleine Ortolaan is verboden maar vier Franse sterrenchefs – onder wie de bekende Alain Ducasse – willen daar verandering in brengen. De chefs hebben de Franse overheid gevraagd om één weekend per jaar de Ortolaan op het menu te mogen zetten in de restaurants in Les Landes. In deze streek onder Bordeaux behoort de Ortolaan tot het gastronomisch erfgoed. In Europa is het eten van Ortolaan sinds 1979 verboden. In Frankrijk is dat verbod pas in 1999 ingevoerd. Tegenwoordig worden naar schatting jaarlijks 30.000 Ortolanen gevangen in Frankrijk, in donkere ruimten vetgemest en verkocht op de zwarte markt voor honderdvijftig euro per stuk.

Noord-Holland mag even niet schieten op Smienten

Trouw, 22 oktober 2014

In de provincie Noord-Holland mogen voorlopig geen Smienten worden geschoten. Dat heeft de rechtbank in Haarlem besloten in een spoedprocedure dat de provincie de verleende ontheffing moet opschorten. Vogelbescherming vertrouwt erop dat de ontheffing

geleidelijk helemaal van tafel gaat. In Nederland overwintert ruim veertig procent van de Noordwest-Europese populatie Smienten. De laatste tijd is er sprake van een sterke afname tot onder de 200.000 exemplaren, terwijl de overheid heeft vastgesteld dat er in Nederland minimaal 258.200 Smienten moeten overwinteren wil de populatie een gezonde grootte houden.

Prozac kan bedreiging zijn voor voortplanting bij vogels

Trouw, 23 oktober 2014

Spreeuwen die per ongeluk prozac binnenkrijgen, verliezen hun libido en eetlust. Dat ontdekte Kathryn Arnold, ecooloog aan de Universiteit van York, toen zij de effecten bestudeerde van prozac op Spreeuwen die in grote drommen samscholen rond de waterzuiveringsstations. De regenwormen in deze omgeving hadden drie tot vijf procent van een menselijke dosis van dit antidepressivum. Vervolgens voedde zij Spreeuwen gedurende zes maanden met diezelfde concentratie van het medicijn en constateerde verlies van eetlust en een tanend libido. Hun humeur bleef onveranderd, dit in tegenstelling tot bij mensen.

Aalscholver als grote lastpak vliegveld Lelystad

Trouw, 30 oktober 2014

Aalscholvers vormen een levend visnet dat zich in één richting over de volle breedte van het Veluwemeer beweegt. Voor vissen is hier bijna gaan ontkomen aan. De Aalscholvers

Aalscholvers zijn grote lastpakken op vliegveld Lelystad.
Foto: Wim Smeets.

Actie voor Steenuilen.
Foto: Wim Smeets.

vliegen daar vandaan 'in file' langs de aan- en afvoerlijnen noord-zuid naar hun broedkolonie aan de Oostvaardersplassen. Op dergelijke dagen, vooral in april en mei, kan hier gaan vliegtuig tussendoor vliegen. Dan is vliegverkeer in en uit westelijke richting van het beoogde vliegveld Lelystad uitgesloten. Toch wordt de Aalscholver niet als hindermacht opgemerkt inzake dit vliegveld Lelystad. Over hetzelfde onderwerp een artikel in Trouw van 29 oktober 2014 waarin als hinderpaal de Zearend wordt genoemd, naast de uitbreiding van het verkeer (transport kerosine met driehonderd tankauto's per dag) en de negatieve invloed op ontwikkelingsgebieden als Oosterwold bij Almere en het Fortenveld-Vestingveld bij Zeewolde en nog een aantal andere negatieve invloeden.

Mus en Spreeuw haken af, Reiger en Bui- zerd rukken op

de Volkskrant, 4 november 2014

In 1980 waren er 2,1 miljard vogels in Europa, in 2009 nog maar 1,7 miljard. Negentig procent van de afname komt op rekening van 36 soorten die het meest voorkomen. Behalve de Huismus gaat het onder meer om de Spreeuw, de Veldleeuwerik en de Patrijs. Veel van deze afnemende soorten komen op het boerenland voor. Intensiever gebruik van landbouwgrond, minder groen in de steden en versplintering van hun natuurlijke leefgebied eisen een hoge tol. Zeldzame soorten profiteren van natuurbeschermende maatregelen die in Europa zijn genomen. Zo genieten de Ooievaar en de Bruine Kiekendief in de Europese Unie een hoge mate van bescherming.

Hun aantallen zijn dan ook fors toegenomen. Vooral de grotere vogels doen het goed.

Aantal broedvogels in de Waddenzee neemt af

NRC Handelsblad, 6 november 2014

Het aantal broedvogels in de Waddenzee daalt. Dat meldt Vogelbescherming Nederland op basis van gegevens van de laatste twintig jaar. Er zijn vooral minder Blauwe Kiekendieven, Kluten, Velduilen, Strandplevieren en Scholeksters. De toenemende recreatie en de klimaatverandering (nesten spoelen weg door de stijging van de zeespiegel) vormen de oorzaak. Voor het onderzoek zijn de gegevens van 54 soorten vogels geanalyseerd. Over hetzelfde onderwerp een artikel in Trouw van 3 december 2014.

Einde aan sterke groei ganzenpopulatie

Trouw, 14 november 2014

Voor het eerst in vijftien jaar neemt de sterke groei van het aantal ganzen af. Jagers telden in juli 630.000 ganzen. 'De groei neemt af maar we zitten nog steeds niet op het streefgetal. De jacht wordt niet aan banden gelegd', meldt de Koninklijke Nederlandse Jagersvereniging. Ganzen richten jaarlijks voor vele miljoenen euro's schade aan in landbouwgebieden.

Actie voor Steenuilen

Gemeente Utrecht zoekt adoptieouders om populatie te redden

De Telegraaf, 14 november 2014

De gemeente Utrecht hoopt op dertig adressen rondom de stad om nestkasten op te

kunnen hangen om het laatste paar Steenuilen te behouden en nieuwe paartjes aan te trekken. In het Maximapark is vorig jaar voor het laatst een broedend stel gezien. Uit onderzoek is gebleken dat vooral Vleuten en De Meern kansrijk zijn voor de Steenuil. De gemeente heeft contact gezocht met de uilenwerkgroep te Haarzuilens. Zij zullen de eventuele broedparen in de gaten houden, jonge dieren ringen en de kasten schoonmaken in het najaar.

Vogelgriep zaait paniek onder pluimvee-boeren

NRC Handelsblad, 17 november 2014

Twee weken geleden werd op een Noord-Duitse kalkoenboerderij al vogelgriep geconstateerd. Op 16 november werd bekend dat op een pluimveebedrijf in het Utrechtse Hekendorp (gemeente Oudewater) een zeer besmettelijke vorm van vogelgriep is uitgebroken. Het gaat om de H5N8-variant die naar mensen slechts in uitzonderlijke gevallen kan overslaan. Ook is de griep op een eendenboerderij in het Engelse Yorkshire vastgesteld. Zestien andere pluimveebedrijven in een straal van tien kilometer rond het bedrijf in Hekendorp worden onderzocht op het virus.

Over hetzelfde onderwerp en het vervolg artikelen in het NRC Handelsblad van 18 en 24 november, in Trouw van 21, 22 en 24 november en twee artikelen in De Telegraaf van 22 november 2014.

Lang voor de vogels en dino's liepen er al dieren met veren rond

NRC Handelsblad, 24 november 2014

Wat was er eerder: de vogel of de veer? De veer, schreven Amerikaanse onderzoekers in 'Molecular Biology and Evolution'. Ze ontdekten dat het DNA dat bij de moderne vogels nodig is om veren te maken, ook al aanwezig was in de voorouder van reptiel en zoogdier. Die voorouder leefde 310 miljoen jaar geleden. Vogels evolueerden 150 miljoen jaar geleden uit dinosaurussen. Zij hebben weliswaar veel keratine-genen (nodig voor de aanmaak van veren, haren, nagels), maar de meeste genen zijn niet wezenlijk anders dan die bij zoogdieren.

Wilde vogels getest op griepvirus

NRC Handelsblad, 25 november 2014

Knobbelzwanen, Wilde Eenden en meeuwen worden gevangen om te zien of zij dragers zijn van het virus dat vogelgriep veroorzaakt. Verder worden vogels rond de besmette bedrijven vergeleken met die rond uitbraken in Duitsland en het Verenigd Koninkrijk. Over hetzelfde onderwerp en het vervolg een artikel in Trouw van 25 november 2014 (Bij de ganzenflappers in Eemland en Arnhem wordt al vele jaren bij alle gevangen ganzen een uitstrijkje van de cloaca gemaakt. Deze uitstrijkjes worden opgestuurd naar de Erasmus Universiteit in Rotterdam voor controle op aanwezige virussen. Tot nu toe is hierbij geen virus aangetroffen. (red.)).

De eerste kippen scharrelden rond in China.
Foto: Wim Smeets.

Diermedicijn dat gieren doodde in India, is nu in Spanje toegestaan.
Foto: Wim Smeets.

Waarom een gier niet bezwijkt aan zijn giftige maal

Trouw, 26 november 2014

Als een dier de geest geeft, nemen de microben in het lijf het over. In korte tijd bederven zij het dode lichaam met hun giftige stoffen. Geen dier kijkt er dan nog naar om. Het vlees is dan dodelijk of op zijn minst goed voor een flinke voedselvergiftiging geworden. Behalve de gieren. Die rukken graag het vlees van de botten van een rottend kadaver. Als de huid te dik is, steken ze gewoon hun kale kop in de lichaamsopeningen. Daarin zijn nog meer smerige bacteriën aanwezig. Hoe overleven zij die giftige cocktail? De meeste microben die de gieren binnenkrijgen, overleven de weg door het maag-darmkanaal niet. Een klein gedeelte wel. Die domineren zelfs het darmstelsel van de gieren. In ruil daarvoor verteren zij het voedsel vast voor.

Over hetzelfde onderwerp een artikel in het NRC Handelsblad van 29-30 november 2014.

De eerste kippen scharrelden in China

NRC Handelsblad, 28 november 2014

De kip scharrelt al tienduizend jaar rond in de buurt van mensen. Chinese genetici hebben kippen-DNA aangetroffen in oeroude botten uit Noord-China. Chinezen denken dat Noord-China één van de plekken is waar de kip is gedomesticeerd. De kip komt uit Azië, dat is het enige dat kippenbiologen met zekerheid kunnen zeggen over de herkomst van de kip in het kippenhok. In Zuid-Azië leven nog altijd wilde Bankivahoenderen *Gallus gallus* waar de gedomesticeerde vanaf

stamt. In India en China zijn kippebotjes van respectievelijk 4.000 en 6.000 jaar oud gevonden. Traditioneel geldt Zuidoost-Azië als het domesticatiecentrum van de kip.

Besmettelijk griepvirus bij eenden

De Telegraaf, 2 december 2014

De Smient is mogelijk de verspreider van de vogelgriep in ons land. In uitwerpselen van een Smient is het virus van de vogelgriep aangetroffen van de zeer besmettelijke H5-variant. De poepresten werden gevonden in de buurt van Kamerik (gemeente Woerden). Het onderzoek van het ministerie van Economische Zaken loopt nog. Het wachten is nu op een analyse van het Centraal Veterinair Instituut in Lelystad.

Over hetzelfde onderwerp artikelen in Trouw van 3, van 5 en van 12 december en het NRC Handelsblad van 4 en van 23 december 2014.

Diermedicijn dat gieren in India doodde, nu in Spanje toegestaan

NRC Handelsblad, 8 december 2014

Bijna alle Europese gieren leven in Spanje. Daar is nu een medicijn voor vee toegelaten dat aaseters doodt. Diclofenac, een medicijn waarvan al tien jaar bekend is dat het extreem giftig is voor roofvogels, is sinds kort in Spanje toegestaan als diergeneesmiddel. Als één op duizend karkassen met diclofenac is besmet, halveert de gierenpopulatie. Diclofenac is een goedkope pijnstiller en ontstekingsremmer, die ook door mensen wordt geslikt. Bij vee kan diclofenac de genezing van klauw infecties, long- en uierontstekin-

gen versnellen. Eind vorige eeuw stierven miljoenen gieren in India door het gebruik van diclofenac in de veeteelt. In het begin van deze eeuw waren drie giersoorten er bijna uitgestorven. India heeft de productie, import en verkoop van diclofenac verboden in 2006. Sindsdien krabbelt de gierenpopulatie daar weer langzamerhand overeind.

Rol op paaltje helpt Kerkuilen

De Telegraaf, 17 december 2014

De ‘uilenrol’ op de hectometerpaaltjes langs de autosnelwegen moet het aantal verkeersslachtoffers onder Kerkuilen sterk terugdringen. Uitvinder Johan de Jong (Vogelbescherming) had een simpel en geniaal idee; hij ontwierp een soepel draaiende rol boven op het paaltje. Zelfs de grootste acrobaten onder de Kerkuilen lukt het niet om op deze rol te landen. Op vijf meter van het hectometerpaaltje is er als alternatief een drie meter hoge zitstok voor een uil geplaatst. Hierdoor is de zitpositie verder en hoger van de weg verwij-

derd. Als de Kerkuil daarvan wegvliegt, vliegt hij niet meer laag over de rijbaan.

Akkerrand helpt vogel onvoldoende

de Volkskrant, 29 december 2014

Natuurbeheer moet beter worden toegespitst op individuele soorten. Boerenlandvogels hebben weinig baat bij akkerranden. Hun broedsucces gaat er niet op vooruit. Er is diverser beleid nodig om soorten als de Veldleeuwerik, de Gele Kwikstaart of de Kwartel voor de akkerbouwgebieden te behouden. Dit blijkt uit het proefschrift waarop Marije Kuiper promoveert in Wageningen op 9 januari 2015. Akkerlande zijn een groot gedeelte van het jaar ongeschikt om er in te broeden. In de akkerranden is het te gevaarlijk om erin te broeden omdat Vos en Zwarte Kraai erin patrouilleren. Bij voorkeur kiezen de vogels daarom voor de weilanden in de omgeving, maar daar worden hun nesten door het vele maaien met de grond gelijkgemaakt.

* Wim Smeets, Bachlaan 111, 3752 HG Bunschoten, (033) 298 31 47, e-mail: smeets.foto@casema.nl.